— Cît pentru principesa Iordache — zise Şer — desperată, să vorbea ceva asupra vieţei sale, s-a retras la moşie. Nu va să se mai mişte de acolo. Se zice că aşteaptă să mai îmbătrînească, ca să nu-i mai fie teamă de seducţiunile capitalei : n-are încredere în sine.

— D-na Bar este sănătoasă ? întrebă Elena pe Bar.

— Ca o dropie, răspunse Bar. Graţie cerului, n-are să se plîngă de sănătate... Îi crescu şi mustăţile !...

— Ce fel — zise Caterina — rîzi de dama d-tale ?

— Dama mea ! răspunse Bar, aşa se zice...

— Ce fel, se zice ?...

— Este iarnă în casa lui Bar, zise Şer. Turturica nu mai cîntă pentru soţior...

— Aşa, aşa, zise Bar, trecînd mîna pe frunte.

— Ce, iei fruntea de martoră ? zise Georges. Şer rîse cu hohot.

— Idei ! zise Elena.

— Idei ! idei ! răspunse Bar. Închipuiţi-vă că mă deştept într-o noapte... Femeia mea nu era în patul ei, mă inform, deştept servii, întreb... camariera îmi mărturisi tremurînd că doamna se dusese la balul mascat de la teatru. Mă îmbrac şi alerg acolo, mă inform, ce aflu, dama mea era în logie la X..., mă prezint la uşa logei, nişte indivizi mă oprese de a intra... Iată-mă în poziţiunea bufonului din *Rigolet*, strig, gem, plîng, nimic ; mă întorc acasă. Despre ziuă veni dama mea cu masca pe ochi.

— Unde ai fost ?

— Ce-ţi pasă !

— Nu voi să faci acestea.

— Eu voi ! dacă îţi place... daca nu, cere divorsul ! Asta se cheamă noua generaţie ! o liberalii ! liberalii ! bine zice *Unirea* că liberalii au pierdut familia, căci ei au pierdut-o.

— Cum — zise Elena în ironie — amantul era un liberal ?

— Nu — răspunse el — un boier !...

— Acest carnaval a scos toate ridicolele de faţă, zise Georges. Aflaţi o anecdotă. D-nu N. T... scrie la *Reforma* : *„Domnule redactor, a ieşit vorba că un N. T... s-a sinucis... Se va şti, domnul meu, că nu sînt eu N. T... care a murit."*
— Iată ziarul ! urmă Georges.

— Cine este acest N. T...? întrebă Caterina.
— A fost altă dată ministru... astăzi deputat.
— Mă îndoiam, zise Caterina. Apropo — mai zise ea — nu-mi spuneţi nimic de banda voioasă?
— Ha! ha! Şer, în tot carnavalul a cinat dame şi cavaleri la D... acasă.
— Dar D... este flăcău... zise Caterina. D-na P..., care voia să aibă un pretext a petrece nopţile acolo, tîra toată banda...
— Dar N...? întrebă Elena.
— A fost bolnavă — răspunse Şer — nu-i cunosc bine simptomele: dar iudina o vindecă...
Şi cîtetrei începură să rîză.
— Şi d-ta rîzi? zise Caterina lui Bar.
— De ce nu? răspunse el, nu sînt nici cel dintîi, nici cel din urmă.
Ei şezură aici trei oare, rîseră mult şi plecară înainte; după dînşii acest lăcaş redeveni liniştit şi tăcut.
Această vizită distră pe Elena deocamdată; dar mai tîrziu, noutăţile ce îi dete despre starea societăţii din capitală o întristară.
— Încă o generaţiune pierdută, zise ea.
După trei zile Elena se simţi din nou rău, batista ei se sîngeră.
— Alexandru întîrzie! zise ea.
A doua zi avea un acces de friguri. În delirul ei ea chema pe Alexandru cu expresiunele cele mai tinere.
— Mîne — zicea ea — Elena ta va înceta din viaţă, şi tu întîrzii a veni, o, frumosul meu amant!... Ce vei zice tu cînd vei veni şi nu o vei mai găsi?... Adînci vor fi durerile tale, nu mai este bucurie pentru noi pe pămînt... tu vei fi pedepsit, căci ai iubit o fiinţă ursită să sufere... o, sufletul meu! pentru ce a trebuit să mă cunoşti?... pînă atunci tu erai liniştit şi ferice... de atunci întristarea a intrat în lăcaşul tău şi s-a aşezat cu lacrămile la căpătîiul tău!... Tu nu mă vei mai vedea... Cine va şterge încă de nuori fruntea ta? cine va face să se oprească lacrămile tale?... o, Alexandre, tu eşti care m-ai ucis: mi-ai cerut prea mult, ţi-am acordat prea mult... trebuia dar să mor... Cu toate acestea, te iubesc!... De aş mai avea onoarea şi viaţa nu aş întîrzia a ţi le sacrifica.

Accesul trecu, dar astă dată Elena rămase slabă de puteri. Ea nu mai putu să părăsească patul. O mare schimbare se operase în sine, deveni serioară, liniștită, resemnată : ea se decisese acum cu ideea morței. Întotdauna căuta să console pe maică-sa prin vorbe de speranță, cerca să o dedea cu ideea morții.

— Ce este viața ? zicea ea, o stare de tranziţiune, un pas către mormînt. Toate elementele, tot ce poate să atingă simțurile noastre sînt agenţii destrucţiunei ce se luptă neîncetat să ne ucigă, suferințele și plăcerile își dau mîna pentru destrucţiunea noastră, omul cade învins, curînd ori mai tîrziu, dar cade totdauna. Pentru ce vom regreta o viață atît de scurtă, de plăpîndă, de supusă la suferinți ? cine poate zice că este ferice ?...

La 20 aprilie o trăsură intră în curte. Era Alexandru, dar în aceea zi Elena era mai rău decît întotdauna. Ea auzi zgomotul ce se făcea afară. Inima ei îi spuse că era Alexandru, toaleta ei de bolnavă era curată și elegantă, era frumoasă, de o frumusețe divină, poetică.

Alexandru intră în camera ei, fără să se anunțe. El îngălbeni, și vorbele înghețară pe buzele lui, văzînd-o. Elena se înecă de lacrămi, o lungă tăcere urmă, în fine Alexandru se apropie de pat, o sărută pe frunte.

— Ești bolnavă ? zise el.

— Bolnavă — răspunse Elena — o boală trecătoare...

— Trecătoare ! zise Alexandru într-un lung suspin.

Șezu lîngă căpătîiul patului.

— Mulțumesc că ai venit, zise Elena. Eram sigură... Inima mea niciodată nu m-a înșelat... nu este așa că mă găsești schimbată ? slabă ? palidă ?... sufer de friguri... dar acum mă voi face bine : tu ai venit... Simț că sînt mai bine !... dar tu taci ?...

— Te găsesc schimbată — zise Alexandru — adică de o mie de ori mai frumoasă, mai poetică !... dar aceasta nu este destul, voi să te faci bine !... ziua de nuntă se apropie...

— Să mă fac bine ? dar mă simț bine...

Elena cercă să se ridice, și căzu obosită.

Cele două dame veniră atunci. Ele căutară să convingă pe Elescu că boala Elenei este ușoară. Alexandru ieși și se duse să vorbească cu medicul.

— În ce stare este pieptul, doctore? organismul e atacat?

— Atacat, răspunse el.

— Atunci nu mai este nici o speranță...

— Nici una.

Elescu se ascunse și lăsă să curc lacrimile sale.

Seara, Elena chemă pe Alexandru.

Niște friguri ușoare rumeniseră obrajii ei, toaleta îi era îngrijită.

— Șezi aici lîngă mine, îi zise Elena. Este timp a scutura vălul minciunei... Alexandre, eu mă simț prea slabă... nunta nu se va putea face la timpul hotărît..

— Am înțeles toate, răspunse Elescu cu sînge rece.

— Toate! poate nu toate!.. zise Elena, o să vă părăsesc...

— Nu vorbi astfel, Elena mea!...

— Nu voi vorbi către aceste dame — urmă ea — dar către tine o să vorbesc. Ascultă, Alexandre, și fii bărbat, nu femeie. Pieptul meu este atacat și vindecare nu mai este... voi muri... dar voi să trăiești tu, cel puțin... Îmi rămîne o fetiță fără nici un protector pe pămînt, o las îngrijirei tale.

— Elena — zise Alexandru — vorbește despre alte lucruri!... lasă moartea să umble singură... Ți-am comandat multe și frumoase lucruri pentru nuntă!... în gustul tău...

Elescu îi înșiră numele tutulor acelor obiecte destinate să satisfacă simțurile iubitei sale.

Elena ascultă și un lung suspin ieși din pieptul ei. Mîna sa mică, palidă, slabă acum, răsfăța părul amantului său.

— Ai gîndit la mine? întrebă ea.

— Dacă am gîndit?... mă întrebi încă!

— Nu credeai să mă găsești atît de slabă, de urîtă?...

— Urîtă, tu, Elena mea?.. admir frumusețea ta! suferința i-a dat un parfum de poezie și de suavitate.. corpul și sufletul tău au luat o coloare mai cerească...

— Mă iubești? șopti Elena.

— Te-ai îndoit?... indispozițiunea ta dat-a mai multă putere amorului meu...

— Lasă-mă să-mi odihnesc capul pe sînul tău !

Ea înclină fruntea pe sînul lui Elescu.

— Așa, tu nu crezi că oi să mor ? întrebă Elena. Ftizia s-a mai vindecat vreodată ?

— Ftizia ?... nu este boala ta, Elena mea.

— Ba ea este... și încă se zice contagioasă... o, cît sînt de egoistă.. am pus capul pe sînul tău...

Ea își retrase capul.

— Ce zici și ce faci ? zise Alexandru, îți spui că te amăgești... lasă capul tău cel grațios să se odihnească pe sînul meu !... lasă gura mea să bea suflarea sînului tău !... Alexandru vorbind astfel, lipi buzele de buzele amantei sale și aspiră suflarea ei cu voluptate.

— Iată, zise el.

— Ca să mă convingi că nu crezi în natura boalei mele, te expui a pieri cu mine. Eu nu voi să mori...

Ea zise, și buzele ei arzînde arseră fruntea lui Alexandru. Corpul ei tresărea de voluptate, rămase nemișcată mai multe minute.

— Nu, răspunse Elescu.

— Alexandre — îi zise ea — simț o beție voluptoasă ce mă coprinde !... frigurile, negreșit. Aș voi să cînt, pe brațele tale, cele din urmă suspinări ale inimei... vocea mea nu s-a stins încă !...

— Un cîntec te va osteni...

— Voi să cînt, sufletul meu, pune-te la piano și mă însoțește... voi să-ți cînt ție... și dacă cîntecul meu va atinge inima ta, plîngi atunci cu lacrimi.

Elescu se puse la piano. Elena cîntă cîntecul lebedei, de care vorbesc poeții :

Soarele de dimineață
Poate nu mă va afla !
Pe această dulce față
Moartea vălu-i va lăsa !

Tu vei plînge dupe mine,
O, amantul meu plăcut,
Dar arzîndele-ți suspine
Nu-mi vor da ce am pierdut !

Elena se înecă de plîns şi nu mai putu urma.

— Destul, destul — strigă Alexandru — suspinele tele îmi deşiră inima !...

— Am trebuinţă de lacrămi, zise Elena, şi urmă :

Astăzi sînt frumoasă, jună,
Cine nu m-a lăudat ?...
Mîne o să fiu ţărînă,
Numele-mi va fi uitat...

— Destul ! strigă Alexandru, care acum plîngea ca un copil, ascunzîndu-şi faţa în mîni.

— Ai dreptate — zise Elena — acest cîntec este trist... voi cînta altul.

Ea cîntă două strofe ce semăna să fie cea din urmă visare de fericire şi de amor :

Cînd din viaţă te vei duce,
Cînd vei fi tu întrebat
Ce-ai făcut parfumul dulce
Anilor ce au zburat,

Caută a face ştire
C-ast parfum desfătător
L-a băut cu fericire
Gura dulcelui amor.

— Dară — zise Elena, întrerupînd cîntecul — cu poci zice aceasta, şi căzu într-un fel de letargie.

Caterina veni urmată de muma Elenei.

— Ce faci ? o întrebă ea.

— Visez la fericire — răspunse Elena — sărmană copilă !... tu m-ai iubit... erai pentru mine mai mult decît o soră... fortuna nu a fost cu tine... dar tu vei fi ferice, vei avea o zestre asupra moşiii mele de zece mii de glabeni...

— Ai o fată — zise Elescu — tot este al ei.

— Aşa este ! urmă Elena cu părere de rău.

— Voinţa ta este voinţa mea, zise Elescu, plecîndu-se spre Elena. Caterina va avea zece mii de galbeni zestre din rămasele mele...

— Mulţumesc — zise Elena — dar ce înţelegi *din rămasurile mele ?*

— Nu voi întîrzia după tine...

— Iată poezii... Iată spiritul de romanuri!... Maică! Caterina! lăsaţi-ne singuri... voi să vorbesc.

Cele două dame ieşiră.

— Eu voi să trăieşti! îi zise Elena. Ascultă, amantul meu, frăţiorul meu... legile naturei au voit ca cei ce mor să fie uitaţi şi cei ce rămîn încă în viaţă să-i uite. Fără aceasta, lumea nu ar fi putut exista... Tu mă vei uita, Alexandre, eu voi... nu numai atîta... doresc să nu fii singur pe pămînt, să te însori, să trăieşti în copiii tăi... să fii ferice. Doresc să iei pe Caterina de soaţă a vieţii tale. Ea te va iubi, te va stima, te va face ferice. E frumoasă de corp şi de suflet...

— Aceasta nu se poate — zise Elescu ursita a decis altfel.

— Asfel, nu mă asculţi?

— Întru acesta nu!...

Elena plecă ochii, o bucurie naturală omului plecă din fundul inimei sale şi se revărsă în ochi.

— Alexandre, zise ea. Tu m-ai iubit... nu mă căiesc de sacrificiul ce ţi-am făcut... vei face cum vei voi...

Elena părea încinsă de o nouă putere, această putere era cea din urmă lumină a candelei ce se stinge.

— Simţ că sîngele se grămădeşte în inimă — zise ea — şi un somn dulce mă împovară... nu este aceasta moartea?... nu mă părăsi, iubitul meu... lasă să depui capul meu pe sînul tău... moartea va fi dulce asfel...

Şi ea depuse capul pe sînul lui Alexandru.

— Acum... poci muri — urmă Elena — tu vei închide genele mele... încălzeşte mîna mea rece în mîna ta... oh, cît sînt de ferice!... te iubesc!... o sărutare!...

Alexandru îi sărută gura ei rece, ar fi zis cineva că el adună după buze-i cea din urmă suflare. Elena murise. Ea părea că doarme, faţa sa avea expresiunea de blîndeţe şi de fericire. Elescu închise genele ei şi îi depuse capul pe perină. Nu putea nici să plîngă, nici să geamă. Căzu în genuche lîngă patul ei, scoase în fine un gemet şi căzu leşinat. Caterina alergă cu bătrîna.

Apartamentele se înveliră în negru, și întristarea cu ochii plini de lacrimi veni și se așeză în acest lăcaș pentru totdauna.

Alexandru reveni din leșinul său.

Cele două dame plîngeau cu lacrimi pe patul moartei ; ele rechemau din viața Elenei scene plăcute, cu vorbe tinere, care răpeau inimile ascultătorilor. Servii toți plîngeau și curtea răsuna de gemete.

Corpul se luă de femei, se scăldă și, îmbrăcat ca în zilele de sărbători, se depuse pe masă în salon. Elena păstrase frumusețea formelor sale cu expresiunea de fericire a figurei. Cine o vedea credea că doarme. Pe cap îi pusese o cunună delicată de camelii albe, din florărie, o cruce mare de briliante odihnea pe pieptul său, împrejurul mesei așezaseră glastre cu florile cele mai rari. Doi preoți citeau lîngă dînsa.

Era miezul nopței. Toată lumea, însuși preoții, se duseră. Moarta era singură. Atunci Alexandru se duse să o vază pentru cea din urmă oară, o sută de făclii de ceară erau aprinse. El merse drept la masă, alătură capul său de al ei, fața lui de fața ei, și o sărută.

— Eu te-am ucis, Eleno... tu ai zis : „Să mor pentru ca Alexandru să fie ferice“, și ți-ai ținut vorba. Fii sigură că te voi urma în curînd... Te-am ucis, suflet nobil... și de acum viața pentru mine este o greutate... e o ființă moartă... o singură fericire îmi mai rămîne, ca țărînele noastre să odihnească în același mormînt, iată pentru ce am să mai trăiesc... iată ce mă ține încă în viață... ziua nunței este mîne, și mireasa doarme pe patul morței... scoală, amorul meu, totul e preparat pentru serbarea cununiilor noastre... oaspeții așteaptă !... Tu ești îmbrăcată în costumul de mireasă... pentru ce dormi încă, Elena mea ?... ești oare supărată pe sclavul tău, o, regina vieții mele ? am făcut ceva care nu-ți place ?... îți cer iertare... altă dată, cînd tu erai supărată și amantul tău se ruga să-l ierți, tu îi întindeai mîna, îi surîdeai cu fericire !... acum mîna ta nu se întinde... buzele tale rămîn nemișcate... vai, vai !... Ce crimă ai făcut tu ca acela ce te iubea mai mult decît viața să te omoare, dulcea și grațioasa mea

adorațiune?... Tu erai tînără și frumoasă, dar mîne, nu vei mai fi nimic... pentru ce s-a născut atîtea frumuseți, atîtea grații, dacă a doua zi erau ursite să se scuture?... o, creațiune, care este scopul tău?... Spiritul nostru nu poate pătrunde misterele tale... oare aceste mistere există? oare le înțelegi tu, cel puțin?... unde este acea suflare dulce ce anima corpul ei grațios?... viața, viața... nu a fost oare decît rezultatul unei organizațiuni materiale?... aruncați cărțile! închideți școalele! și voi, doctori în cugetări, spînzurați-vă! sînteți niște șarlatani! ferice încă acela ce poate crede! minciuna este uricioasă : însă omul el însuși este o minciună!...

Alexandru auzi afară un zgomot. El tăcu și sărută gura Elenei.

„Iată cea din urmă sărutare!“ zise el, casa se învîrti cu dînsul... căzu în genuchi.

Într-acest timp o femeie apăru în sală.

„Este un vis — zise Alexandru — nu poate fi Zoe!...“

— Te înșeli, eu sînt — răspunse Zoe — viu să-mi cer iertare de la acest corp...

— Tu aici?... fugi! fugi! nu te atinge de acest loc sacru! prezența ta aici insultă acest corp nobil... fugi!...

— Alexandre! zise Zoe. Dumnezeu priimește pe cel ce s-a căit... însuși crimele le iartă... tu ești mai sever decît providența... ochii mei sînt înecați de lacrimi și inima mea de durere... lasă-mă să-mi cer iertare acestui corp ce am ucis!... Cît pentru tine, știu cît ai iubit-o, știu cît suferi... dar ceea ce s-a făcut nu se mai poate întoarce... plîngi; dar nu uita că trebuie să trăiești, asfel a voit ursita... vino cu mine... viața încă poate să-ți surîză... lumea e tot aceea : Elena e moartă, dar soarele nu a pierdut nici o rază de lumină; cerul nici o stea; pămîntul nici o floare... plăcerile sînt încă voioase pe ghirlanda vieții... amorul rămîne totdauna tînăr, totdauna fraged... nu te abate!...

Alexandru o privi cu niște ochi mari.

— Fugi! fugi! strigă el. Simț că cuvîntul mă lasă... mînia mă turbură... poci să te omor lîngă acest cadavru.

— Omoară-mă... dar lasă-mă mai nainte să expiu erorele mele!...

— Fugi ! fugi ! zise Alexandru, nu insulta acest corp !...

Zoe stăruind încă, Alexandru o împinse cu furie afară... ieși cu dînsa.

După o oră Zoe se înturna la București. Ea era palidă și abătută. Căința înclinase această conștiință teribilă.

Elena se înmormîntă cu mare pompă în ziua de mai 1, ziua destinată pentru nunta ei. Maică-sa și Caterina fură cu greu smulse după sicriul moartei cînd o puseră în pămînt. Elescu nu se văzuse în ziua aceea... Caterina tremură pentru dînsul. Ea crezu că Alexandru se sinucise.

A doua zi la revărsatul zorelor un om plîngea îngenuncheat la mormîntul Elenei.

O femeie tînără cu ghirlandă de roze în mînă veni la celalt căpătîi al mormîntului, depuse ghirlanda pe mormînt și se puse a plînge. Alexandru o vede, o recunoaște.

— Maria — strigă el — fata de la Brebu !...

— Eu sînt, zise ea cu ochii plini de lacrămi.

— Recunoștința nu a pierit încă din lume — zise Alexandru — fii binecuvîntată, copila mea ! El îi dete o pungă plină cu aur și zise Mariei să o împartă la săraci, apoi, sărutînd-o, plecă.

În toate diminețile o nouă ghirlandă de roze se găsea pe mormîntul Elenei, nimeni nu știa cine o depune.

Trecuse o lună de la moartea Elenei.

Alexandru era neconsolat, amicii săi căutară să-l distreze, nu reușiră. El devenea din ce în ce mai trist.

Într-o zi Caterina trimise să-l cheme.

El se duse.

— Ia acest pachet — îi zise ea — Elena mi l-a încredințat pe cînd trăia ca să ți-l dau.

Alexandru priimi pachetul și mulțumi, apoi zise Caterinei :

— Am o misiune de împlinit... trebuie să-mi spui ca unui părinte. Este vreun june care-ți place ?

Caterina roși.

— Trebuie să-mi spui ca unei mume ! zise încă Alexandru.

— Dară, răspunse Caterina.

— Nu te întreb cine este : daca merită să-ți fie consoarte... sînt sigur că Caterina nu poate stima decît un om ce merită... Iată dar un act : este zestrea d-tale de 10 mii de galbeni, actul este întărit de tribunal : banii depuși la tribunal... cînd va fi trebuință, îi vei lua... aceasta e voința Elenei...

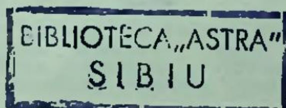
Alexandru lăsă actul și plecă.

A doua zi trimise Caterinei trusoul cumpărat pentru Elena, cu un bilet :

„Pentru domnișoara Caterina de la sora ei Elena".

Elescu se închise acasă și desfăcu pachetul de la Elena. El află aici o buclă de păr ; lacrămele îl înecară.

După ce împărți o mare parte din averea lui pentru binefaceri, Elescu se decise să plece din țară. A plecat de doi ani. De doi ani nu știe nimeni ce a devenit. Un ziar de la Martinica anunța în acea parte a lumei prezința unui român, este un an de atunci. El nu a scris nimănui, nu a tras nici o poliță. Ceea ce lasă să se crează că a pierit prada frigurilor galbene sau în rezbelul din urmă între statele Americei.



Lector : ŞTEFAN LUCA
Tehnoredactor : ION TUDOR

Apărut 1971. Format 540×840/16. Coli ed. 18,07. Coli tipar 21. A. nr. 872/1971. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 33—330



Tiparul executat sub comanda nr. 10 088 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti, Republica Socialistă România